

Vahdaniyet, Takva ve İhsan

Bismillâhirrahmânirrahîm.

es-Selâmu aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû!

Kainâtı, gördüğümüz görmediğimiz cümle varlıkları, güzellikleri yaratan, bizi daima her an sayısız nimetleri ile rahmetine gark eden, insan nesli olarak eşref-i mahlukât eyleyen, akıl nimeti ile değerlendiren, iman nimeti ile yücelten, yükselten, dünya ve âhîret saadeti için yolları gösteren peygamberler gönderen, kitaplar indiren Rabbimiz'in sonsuz nimetlerine sonsuz hamd ü senâlar olsun.

Habîb-i Edîbi, elçisi Muhammed-i Mustafâ *aleyhi efdalü's-salavât ve ekmelü't-tahiyyât ve't-teslîmât* insanların ekmelidir, yani en olgunu, en kâmilidir; eşrefidir, Hz. Âdem ata-mızdan ona kadar çağlar boyu yaşayan insanların daima en şerefliyelerinden nuru nesilden nesle intikal ederek kendisine ulaşmıştır. İnsanların ekmeli olduğu gibi eşrefidir. Yaradılışındaki ve ahlâkındaki, halkındaki ve hulûkundaki asalet dolayısıyla da insanların en kerimidir, ekremidir. Ona sonsuz bağlılıklarımızı,

salât u selamlarımızı, tahiyât ve ihtiramlarımızı arz ederim. Allahu Teâlâ hazretleri cümlemizi o başımızın tâcı Efendimiz'in iltifatına, teveccühüne, şefaatine, maiyetine, komşuluğuna mazhar eylesin.

a. **Bizim Farkımız Ne?**

Biz müslümanlar kendi kendisini çok kontrol eden, otokritiği çok olan insanlarız. İçinde yaşadığımız toplulukların, karşılaştığımız insanların inançlarındaki, davranışlarındaki çeşitlilik de bizi devamlı mukayeseler yapmaya sevk ediyor. Bu da bizim için güzel bir avantaj; çünkü en güzel şey mukayeselerle bulunur. Çok kere kendi kendimize soruyoruz:

“Biz neyiz? Öteki insanlardan farkımız ne? Onlar mı haklı, biz mi haklıyız?”

Dönüp kendimize baktığımız zaman, çok kalın çizgilerle vasıflarımız şu:

Bir kere vahdâniyet ehliyiz. Allah'ın varlığına ve birliğine inanıyoruz. Şerîki nazîri, eşi emsâli olmadığını kavramış bir yükseklikteyiz. Dünya üzerinde bir transandantal varlık, yüce varlık, aşkın varlık olduğunu herkes kabul edi-

yor, kabule mecbur. Çünkü bir nizam var, o nizamın bir tanzim edicisi var. Bunu herkes kabul ediyor. Ama biz O'nu O'nun sahip olduğu vasıflarla tanıyoruz. Ehli vahdetiz, birlik ehliyiz, mü'miniz. Öteki mü'minlerden daha üstün bir mü'miniz; çünkü şirk karışmamış bir sâfi iman ile mü'miniz.

Hepimizin içinde “Yar kalbimi, gör ki neler var...” dediği gibi, ana duygu O'nun emrine, nehyine itaat etmek arzusudur. Rızasını kazanmayı amaçlıyoruz. Zevk peşinde değiliz. Dünyayı gözümüz görmüyor. Asıl amacımız; emrini çiğnememek, karşısında suçlu duruma düşmemeye çalışmak, kulluk vazifelerimizi güzel yapmaya gayret etmek. Genel vasıflarımızdan birisi de bu. Bizi öteki ehli dünyadan çok çabuk ayıran bir vasıf. Onlar, ehli dünya; menfaat, zevk, para, pul, mevki, şan, şöhret gibi şeyleri yapıları icabı tabî olarak istiyorlar. Biz de onlardan hemen fark ediyoruz. Ana vasfımız Allah'ın rızasını kazanmak olduğu için, çocuklara “cızz, elini yakar!” dediğimiz gibi, bazı şeylere güzel görünse bile elimizi uzatamıyoruz. Gözümüzü cezbetse bile elimizi uzatamıyoruz, gönlümüzü bağlayamıyoruz. Bir

çeşit imanımızdan dolayı karınca kararınca fedakâr kullarız, fedakârlık yapabilen, vazgeçebilen kullarız. Bunu Avrupalı anlayamaz, materyalist bir insan anlayamaz. Müslümanı tarif edemez. Müslüman onun için kompütüre giremez. Mantık kurallarının katı çizgileri içine sığmaz. Tarifi o bakımdan kolay olmaz. Çünkü bu tarafı var.

Bir de, dünyanın bütün zevk ü sefasına ve imkânına sahip olsak, kendi problemlerimizin hepsini halletmiş olsak yine de mutlu olamıyoruz, huzur bulamıyoruz. Ümmet-i Muhammed'e yardım etmek istiyoruz. Kadrimiz kadar, kuvvetimiz kadar himmet etmek istiyoruz, hizmet etmek istiyoruz, bir şeyler vermek istiyoruz. Ana vasıflarımızdan birisi de bu. Müslümanın elinde para durmuyor; biraz zenginledi mi cami yaptırmak istiyor, mektep yaptırmak istiyor, çeşme yaptırmak istiyor. Paradan rahatsız oluyor. Ve hizmete koşma arzusu var.

Bütün bunları dünyayı fâni olarak gördüğümüz, dünyanın fâni olduğunu bildiğimiz için yapıyoruz. Ebedî bir hayata gönül vermişiz, o

ebedî hayatı mâmur kılmaya çalışıyoruz. Dünyanın imârından ziyade âhiretin imârını düşünüyoruz. Onun için de dünyadan ayrılmak bize zor bir şey gibi gelmiyor, gözümüzü korkutmuyor, içimize endişe vermiyor, uykularımızı kaçırmıyor. Yalnız kusurlarımızdan dolayı mahcup oluruz diye bir endişemiz oluyor. Yoksa âhirete göçmekten, ölümden bir korkumuz yok. Boynumuz hemen rıza ile eğiliverecek gibi bir hâlimiz var. Bu başka insanlarda yok. Bunlar Avrupalı'da, kuzeylide, Uzak Doğu'da olanlarda görülen şeyler değil. Böyle kullanız.

Bizim Türkiye müslümanları, hudutlarımızın içindeki insanlar, hudutlarımızın dışına taşmış komşularımız içindeki mü'minlerin ana yapısı böyle. Mü'miniz, iman içinde onlardan da farklı bir başka platform üstündeyiz. Takvâyı ve ihsanı özlüyoruz. "Allah müttakî, takvâ ehli kulları sever" diye takvâyı kendimize şîâr edinmişiz. İhsan yani her şeyi en güzel yapmak, bu arada Allah'a kulluğu da en güzel yapmak, onu arzu ediyoruz. Biliyoruz ki bunu sağlamak için de bazı kendi içimizde de mâniler var. Onun için nefsi terbiye ve tezkiye etmeyi esas almış bir topluluğuz. Bu da daha

yüksek bir platform. Bunlar mü'minler dairesi içinde merdiven merdiven yüksek, daha yüksek, daha yüksek platformlar... “Nefsimizin bize bazı kötülükler yapabileceğini, yaptırabileceğini bildiğimiz için onu terbiye etmek lazım, sâfileştirmek lazım, kontrol altında tutmak lazım.” düşüncesinde olan insanlarız. Bu vasıf bizi öteki bazı müslümanlardan ayırıyor, daha da özelleştiriyor. “Ancak böyle yaparsak güzel ahlâka sahip olabiliriz.” diye düşünüyoruz.

Güzel ahlâka sahip olduktan sonra gönlümüzü sâfileştirmek istiyoruz, kâinâtın esrarına ermek istiyoruz, Yaradan'ı bulmak istiyoruz, mârifetullahı kavuşmak istiyoruz. Onun çaresini arama peşindeyiz. Muhabbetullahı kalbimize yerleştirmek istiyoruz. “Allahu Teâlâ hazretlerinin rıdvân-ı ekberine nasıl ulaşabiliriz?” diye uykumuz ondan kaçıyor. “Nasıl olur da, ne yaparsak Allah'ın o yüce rızasına erebiliriz? Nasıl olur da sonunda;

فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازٌ

*Fe-men zühziha ani'n-nâri ve udhile'l-cennete fe-kad fâz*¹ Allah'ın kahrına gazabına uğrayan insanların atıldığı itildiği nâr-ı cahîmden kurtulup da sevgili kullarını davet ettiği, taltif ettiği dâr-ı naîmine biz de nasıl girebiliriz?" diye onun peşindeyiz.

Onun için, bunlar bizi gittikçe müslümanlar içinde de özelleştiriyor, özel bir grup hâline getiriyor. Bu vasfımız dolayısıyla Türkiye içinde oldukça özel bir grubuz. Geniş bir kardeş dairemiz, ihvan dairemiz var. Gazeteler milyonlarca olduğumuzu söyler, milyonu geçtiğimizi, oy potansiyeli olarak milyon olduğumuzu yazarlar. Biz istatistik yapmaktan kaçıyoruz, "sayınca bereketi gidermiş" diye pek saymak istemiyoruz.

Elhamdülillah, kardeşlerimiz genel kültür seviyesi yüksek kimselerdir, bilgili kimselerdir; mühendistir, doktordur, profesördür, yazardır, görgülü kimselerdir. Ayrıca çağdaş birtakım vasıtalara sahibiz. En çağdaş vasıta

---

¹ 3/Âl-i İmrân, 185.

olarak -âcizâne- sosyal müesseseleri görüyorum. Çünkü en ileri toplumlar sosyal müesseseleri en gelişmiş toplumlardır.

Mehmet Emin kardeşimiz demin Ayvalık'ı ve Gemlik'i özetlerken ifade etti; Osmanlılar'ın sosyal müesseseleri son derece gelişmiş idi. Uçamayıp kanadı kırılan, bacağı kırılan, bizde misafir kalmak zorunda kalan leylekleri bile koruyan vakıflar var. Evde çanak tabak yıkarken tabağı kırarsa efendisinden azar işitmesin diye hizmetçinin kırdığı tabakları tazmin etmek için kurulmuş vakıflar bile var. Yani sosyal hayat o kadar müesseseseleşmiş ki hiçbir kimsenin kıyıda kenarda kalması mümkün değil. Hayvanların bile mağdur olması mümkün olmayan güllü, sümbüllü, bülbüllü, çiçekli bir güzel âlem imiş o zamanın âlemleri...

Biz de şimdi modern toplumlarda aynı şeyi görüyoruz. Gezdiğimiz Batı toplumlarında sosyal müesseselerin son derece gelişmiş olduğu ortada. Bizde tahrip edildiği için, hepsi yıkıldığı için, bir bombardıman geçirmiş şehir gibi yeniden tamir durumundayız. Ama onlar sağlıklı olarak müesseselerini asırların akışı içinde bozulmadan devam ettirdiklerinden

sosyal bakımdan kuvvetliler. Yardımlaşma müesseseleri, vakıfları, hastaneleri, eğitim müesseseleri, dinî müesseseleri, hayır müesseseleri, bilimsel müesseseleri zedelenmemiş durumda.

Biz bir taraftan sosyal yapılanma tazelenmesini sağlamaya çalışıyoruz. Kardeşlerimizle vakıflar kurarak; vakıfların her ilde, ilçede, bucakta, beldede şubelerini, irtibat bürolarını kurarak; tarih çevre ve kültür dernekleri kurarak; hanımlar arası, hanımların hizmetlerini topluca götürmelerini sağlamak için birleşmelerini temin eden dernekler kurarak organize olmaya çalışıyoruz.

Dinimizden aldığımız ana yapı, dedelerimizden gördüğümüz terbiye ve görgü icabı, Hz. Âdem en büyük dedemiz olarak, Hz. Âdem'in oğulları benî Âdem de karşımızda o dedemizden kardeşlerimiz olarak görünüyor. Bütün insanları kardeş olarak görüyoruz. Ama bir kısmını “ıslaha muhtaç kardeşler” diye, “yardıma muhtaç, el uzatmaya muhtaç kardeşler” diye görüyoruz. İnsan cinsi olarak onlara büyük yakınlık duyuyoruz. Cinsiyet bakımından kardeş görüyoruz. Fakat müslümanları

uhuvvet-i dîniyye ile, uhuvvet-i Kur'aniyye ile daha yakın bir kardeş grubu olarak görüyoruz. Bütün insanlara hizmet arzu ediyoruz. “Onların dünya ve âhiretlerini kurtarabilirsek ne mutlu.” diye düşünüyoruz. Ama müslümanlara daha öncelikle yardım etmek, hizmet etmek istiyoruz. Yolumuz büyüklerimizden gördüğümüz üzere sevgi, saygı ve hizmete dayalı bir yol, elhamdülillah... Yunus Emre'nin;

Dostun evi gönüllerdir

Gönüller yapmaya geldim

dediği gibi düşünüyoruz.

Ana yapımız dindarlığımız olduğu için, imanımız olduğu için elbette ibadet taat peşindeyiz. “İbadetlerin de en hayırlısı hangisidir?” diye zaman zaman kendi kendimize soruyoruz, kitaplardan cevabını arıyoruz. Görüyoruz ki insanlara faydalı olmak çok sevaplı bir şey. Sadaka-ı câriye bırakmak, hayrât u hasenât tesis etmek çok sevaplı bir şey. İnsanın ömrüyle bile sınırlı değil. İnsan öldükten sonra bile o kurduğu müesseselerin hayrı ve faydasını kabrine nur yağması, rahmet inmesi, günahının mağfiret olması, mânevî derecesinin

artması tarzında göreceği için insanlara faydalı olmayı çok büyük bir ibadet olarak görüyoruz.

b. Ahiret İçin Tasalanan İnsanlarız

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz İbn Mâce isimli hadis alimi *rahmetullâhi aleyh*'in Enes *radıyallahu anh*'ten rivayet eylediğine göre, buyurmuş ki;

أَعْظَمُ النَّاسِ هَمًّا الْمُؤْمِنُ، يَهْتَمُّ بِأَمْرِ دُنْيَاهُ
وَأَمْرِ آخِرَتِهِ

A'zamu'n-nâsi hemmen el-mü'minu yehtemmu bi-emri dünyâhu ve emri âhiretihi.

“İnsanların en dertlisi mü'min kişidir. Baş sıkıntılı, işi çok, omzu ağır yüklerin altında, sıkıntısı çok olan insan mü'mindir.”

Neden?

Yehtemmu bi-emri dünyâhu. “Hem dünyada yaşamış olmak, insan olmak, hayatta olmak dolayısıyla hayatî faaliyetlerini devam ettiriyor.” *Ve emri âhiretihi.* “Hem de âhiretini kurtarmaya çalışıyor.”

İki cihan için çalıştığı için sadece dünya için çalışanlardan daha dertli, daha meşgul, daha sıkıntılı durumda.

Böyleyiz. Böyle olmamız gerekiyor. Büyüklerimiz böyleydi. Biz de hakikaten hem dünya ve hem âhiret için üzüntü duyan, tasalanan, gayret eden insanlarız.

İslâm'ı bilmeyen ve bizi tanımayan insanlar -dergi çıkarttığımız zaman- bize soruyorlar. *İslâm* dergisini, *Kadın Aile*'yi çıkarttık. Karşımızdaki basın sormuş:

“İyi, siz dindarsınız; ama niye politikayla ilgileniyorsunuz? Niye dış politikadan yazılar yazıyorsunuz? Niye piyasadan, ekonomiden bahsediyorsunuz? Niye şu şu şu konular [üzerine yazıyorsunuz?]”

Biz onlara diyoruz ki;

“İslâm'ın bilgisinin taalluk etmediği hiçbir konu yok ki biz ilgilenmeyelim. İnsanın ilgilenmediği, insanla ilgili her şey bizim ilgi sahamız içine giriyor. Elbette politikayla da ilgileniriz, seçimle de ilgileniriz, piyasayla da ilgileniriz, enflasyonla da ilgileniriz; talim, terbiye, ileti-

şim ve sâir başkalarının modern saydığı her konuyla ilgileniriz. Çünkü İslâm sadece bir köşeye çekilip dindarlık yapmak değil, hayatı mü'min bir üslupla yaşamak sanatı.”

Müslüman dağın başına çekilip, bir köşeye çekilip hayatı terk eden insan değil; hayatın bütün faaliyetleri içindeyken Allah'ın rızasını gözetebilen insan. Büyüklerimiz bunu *halvet der encümen* diye tabir etmişler. “Halk içinde Hak'la olmak.” “Eli kârda gönlü yârda.” “Eli işte kalbi bilişte, yani bildiği, tanıdığı, inandığı Rabbinde.” diye ifade etmişler.

Kur'ân-ı Kerîm'de de *Nur* sûresinde bildiriliyor:

رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ
وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا
تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Ricâlun lâ tülhîhim ticâretün ve lâ bey'un an zikrillâhi ve ikâmi's-salâti ve îtâi'z-zekâti yehâfûne yevmen tetekallebu fîhi'l-kulûbu

*ve'l-epsâr.*² “Hem ticaret yaparlar hem alış veriş yaparlar ama bu ticaretleri, bu alış verişleri onları ibadetten, âhireti düşünmekten, zikrullahtan, ibadetullahtan men etmez.”

Bir taraftan öbür beşer hemcinsleri, öbür insanlar gibidirler. Dükkânları vardır, ticaretleri vardır, meslekleri vardır, sanatları vardır; ellerinin emeklerini, alınlarının terini değerlendirir, kimseye yük olmadan yaşamaya çalışırlar. Bir taraftan da ibadet ve taatte ihmal göstermezler. Hatta dünyalık için çalışırken bile âhiret ehlidirler, âhireti düşünen insanlardır.

Onun için, biz dünya ile ilgileniyoruz. Ama biliyoruz ki bu dünya sevilecek bir şey değildir.

الدُّنْيَا دَارٌ مِّنْ لَا دَارَ لَهُ، وَمَالٌ مِّنْ لَا مَالَ لَهُ

ed-Dünyâ dâru men lâ dâre lehû. “Dünya evsizlerin evidir.”

Bizim evimiz âhiret olduğundan bizim yerimiz değil.

---

² 24/Nûr, 37.

Ve mâlu men lâ mâle lehû. “Sermayesizlerin malıdır.”

Bizim sermayemiz âhiret olduğu için bizim buraya [teveccühümüz] yoktur. “Fâni dünya” demişiz. Şair diyor ki;

“Bu vefasız dünyadan ahdine vefa bekleme, vefasızlığı mâlum olan bir dünya. Bu bin tane kocadan geride kalmış acûze dünyadır.”

“Kocakarıdır, yani niceleriyle evlenmiş, hepsinden geriye kalmış, hiçbirine de vefa göstermemiş.” diye dünyaya nazar etmemiştir, âhirete rağbet etmiştir.

Gözümüzde dünya yoktur; ama dünyanın içinde yaşadığımız için işimiz dünyayladır, malladır, cemiyettedir, toplumdur, insanlardır, eğitimlidir, ticarettir, siyasettedir, devlettedir, devletler arası meselelerdir. Müslüman onları da âhireti kazanmak için çalışma sahası içine alıyor.

Ben âciz kardeşiniz Hocamız tarafından sizlere hizmet etmekle vazifelendirilince, istiyordum ki hepinizin evine gideyim, ailenizi tanıyayım, nereli olduğunuzu bileyim, çoluk çocuğunuzu bileyim, meselelerinizi bileyim.

Yani yeni heves, “nev heves” derler, yeni toy insanların [arzusu...] Hepinizi tek tek tanıyayım, “Acaba ne hizmet yapabilirim?” diye ona göre karar vereyim. Ama öyle bir telaş içinde oluyor ki insan; vaaz esnasında konuştuğum kalabalığın içinde kendi öz kardeşimi görüyorum da yanına gidip ona “Nasılınız?” demeye fırsat olmuyor. Öyle bir hızlı dünyanın içinde yaşıyoruz. İnsan kardeşine gidemiyor. İsteddiği halde ağabeyi ile bayramlaşamıyor, halasının elini öpemiyor.

Şimdi biz de bu hızlı dünyada herkesin aynı illet ile mâlul olduğunu gördüğümüz için tatilleri fırsat biliyoruz ve büyük yerlerde daha çok kalabalık kardeşlerimizle bir arada olmayı sağlamaya çalışıyoruz. Mesela “Bayram’ın ikinci günü Süleymaniye’de bayramlaşalım.” dedik; çünkü bize küçük mekânlar yetmez oldu. Sonra 23 Nisan tatili, baktık haftanın ortasında başlıyor; perşembe, cuma, cumartesi, pazar, dört gün fena değil. Ayvalık’ta da üç gün idi, Gemlik’te yedi gün idi. Bu dört gün fena değil. Büyük bir otel aradık, burasını bulduk. Ama çok kardeşimiz müracaat ettiği halde “kontenjan doldu” diye istediği halde

gelememiş durumda. Her yerde bana soruyorlar ki;

“Biz otelde yer bulamadık ama acaba konuşmaları takip edebilir miyiz?”

Ben dedim ki;

“Otele daha önceden hiç gitmedim, salonunun imkânını bilmiyorum, gelenlerin durumunu bilmiyorum. Sonra size haber iletirim.” diye onlara böyle bildirdim.

Sanıyorum bundan sonra herhalde stadyum tutacağız. Samimi söylüyorum. Ya da yaz ayında çayırları çok geniş olan bir yaylada toplanacağız, birer çadır, sade bir natürel hayat... Oraya yine ses teşkilatlarımızı kurarız, alabildiğine genişlikte, Kırkpınar çayırı gibi, belki çalışmalarını öyle yaparız. Onun da olabileceğini... “Hocamız’ın aziz hatırasına bir orman tesis edelim.” demiştik. İki pazartesi önce... Çok güzel bir yerde bir bölge ayırmışlar. Hocamız için fıstık ormanı tesisine birçok arkadaş gitti. Aşağıda da hakikaten çayırlar çimenler, deniz kenarında çok güzel bir gün geçti. İnşallah bundan sonraki toplantılarımız artık böyle otellerde olmayacak, beş yıldızlar

yerine göklerdeki sayısız yıldızların altında galiba toplantıyı öyle yapacağız gibi geliyor bana...

Tabii bu toplantıları “muhabbetimiz ziya-deleşsin, birbirimizi tanıyalım” diye yapıyoruz. Muhabbet de bir ibadettir. Dostluk da, kardeşlik de bir ibadettir. Ve âdet tarzındaki ibadetlerin en asili ve en sevaplısıdır, en kârlı-sıdır. İki insan kardeş olsa Allahu Teâlâ hazret-leri âhirette mertebesi çok aşağıda olanı kardeşinin yanına yükseltecek. Derviş hocasının yanına gelecek, seven sevdiğine kavuşacak. Allahu Teâlâ hazretleri seveni sevdiğine kavuş-turacak. Biz âciz nâçiz kullar Allah’ın lütfun-dan ümit ediyoruz ki Peygamber Efendimiz’e komşu olacağız inşaallah. Çünkü sahabe-i kirâmdan birisi gözü yaşlı, kalbi titreyerek dedi ki... Efendimiz’in yüzüne pürdikkat ba-karken, “Ne oluyor?” diye sormuş Peygamber Efendimiz. Tabii gönlünden geçeni biliyor...

“Ne oluyor, hayrola?”

Diyor ki;

فدال ابى وامى يا رسول الله

Fidâke ebî ve ümmî yâ Resûlallah! “An-nem babam sana feda olsun, ey Allah’ın elçisi!”

اتمتع بالنظر اليك

Etemetteu bi’n-nazari ileyke. “Senin cemâlini seyrederek nimetleniyorum. Cemâline bakıyorum; lezzet, saadet, mutluluk içinde yüzmekteyim.”

“Yalnız bir şeye endişe ediyorum ki bu dünyada iken ahabın arasına yazılmışım, girmişim, senin sohbetine ermişim, şu anda seni seyrediyorum. Ama âhirette sen Makâm-ı Mahmûd’a çıkacaksın, en yüksek mertebeyi elde edeceksin, Allah’ın çok büyük lütfuna mazhar olacaksın. ‘Ben ise eğer cennete girebilirsem sen nerede ben nerede, senin merteben nerede, benimki nerede? Acaba ben orada seni görebilecek miyim, göremeyecek miyim?’ diye ona endişeleniyorum.” dedi o mübarek, *radıyallahu anh.*

c. Kişi Sevdiği İle Beraber Olacak

Peygamber Efendimiz müjdeledi ki;

“Kişi sevdiği ile beraber olacak.”

Onun için, biz sevgiyi de bir çalışma konusu olarak alıyoruz. Sevmeyi de öğrenmeye çalışıyoruz. Bir insan çiçeği sevebilir, denizi sevebilir, yüzmeyi sevebilir, dağı sevebilir, meyveyi sevebilir, tatlıyı, kaymaklı kadayıfı vesaireyi sevebilir. Biz bu sevgilerden başlayarak asıl sevgiyi bulmayı, buldurmayı, öğrenmeyi de istiyoruz. Şairin birisi öyle demiş:

“Sen daha nerelerdesin, git de önce sevmeyi öğren.”

Şiir öyle bitiyor.

Sevmeyi de öğrenmek lazım. O da bir eğitim meselesi. Ve sevme galiba hayatımızın en mühim işi olacak. Mehmet Emin kardeşimiz çok güzel izah etti. Sevginin müspeti hakikaten sevmektir, dost olmaktır, fedakârlık yapmaktır, hediye vermektir, hizmet etmektir, karşısındakinin boynuna sarılmaktır, elini öpmektir, yanağını öpmektir. Bir böyle. Bir de Hakk'ın sevgisiyle, hakikatin sevgisiyle, imanın sevgisiyle o güzellikleri tahrip edenlere

karşı da bir tavır koymaktır. O da sevgi, o da sevginin gereği. Cihat da sevginin gereği. Cihat buğz u adâvetin sonucu değil ki; Allah sevgisinin, hakkın, hakikat sevgisinin sonucu. Çünkü biz insana, hasmımıza önce doğru yola gelmesini teklif ediyoruz, hizaya gelmesini teklif ediyoruz. Hizaya gelmezse hizaya getirmeye çalışıyoruz, düzenlemeye çalışıyoruz. Bozmaya çalışmıyoruz, düzenlemeye çalışıyoruz. Müslümanların dünya üzerindeki -yeni kelime ile- etkinliğinin azalması dünyayı büyük mutsuzluklara gark ediyor.

Bugünkü gazeteleri gördüyseniz herhalde içiniz kan ağlamıştır ki Yugoslavya'daki vahşet, -çok taze vahşet- Bosna'nın yakılıp yıkılması, oradaki müslüman kardeşlerimizin çaresiz direniş i, müslümanların birlik ve beraberliğine, etkinliğini tekrar kazanmasına ne kadar büyük ihtiyaç olduğunu gösteren güncel, aktüel, yeni bir olay. Karadağ öyle, dünyanın başka yerlerindeki acı olaylar öyle...

d. Planlar Yapmamız Lazım

Muhterem kardeşlerim!

Tabii sizi üzmek istemiyorum; çünkü bu program daha ziyade burada biraz dinlenin, biraz öğrenin, biraz muhabbet edin diye planlandı. Ama tek tek olayların parçaları bir araya getirilirse... Evet, önümüzdeki yılların, yirmi-birinci asrın müslümanların lehine avantajlara sahip olduğu ortada. Onu 20 küsur konferanslı yoğun bir eğitim çalışmasında, Ayvalık'ta, Gemlik'te profesörlerin, doçentlerin, müte-hassısların ağzından duydum. Müslümanların avantajı var. Ama bu avantajı Avrupalılar, İslâm düşmanları bizden daha önce sezdiği için bu avantajların bizim elimize geçmemesi için yoğun çalışma içindeler. Çok mühim günlerdeyiz. Onlar bizden çok daha teknik üstünlüğe, teknolojik üstünlüğe sahiptir. Şeytan gibi her şeyi bilirler. Tilki gibi ortalığı koklarlar, domuz gibi de saldırırlar.

Bizim de devletin kalkınma için yaptığı beş yıllık planlar gibi planlar yapmamız gerekiyor. Eğer biz bu 5 yıllık, 10 yıllık, 50 yıllık, 100 yıllık planları yapmazsak bu önümüzdeki

yirmibirinci asır Bosna-Hersek, Karadağ, Karabağ, Sancak, Kırım ve diğler yerlerde çok çok acı olayların zincirlerinin devam etmesi tarzında acılara gark olmuş olabilir. Akıllı insan olaylar olmadan önce tedbir alan insandır.

Biz bu toplantılarda biraz da yirmibirinci yüzyılda neler yapmamız gerektiğini beraberce düşünelim ve ağustos böceği gibi sonunda kışın titrememek için yazdan hazırlık yapalım diyoruz.

Benim odamda, odanın bir kenarını baştan aşağı kaplayan benim üç boyum kadar dünya haritası var. Ne zaman haritalara bakسام çok üzölüyorum. Haritalar öyle haince çizilmiş ki Bosna ve Hersek'in kıyıya sahili yok. Bosna-Hersek'e gönüllü gönderecek olsam nereden göndereceğim? Azerbaycan'a doğrudan doğruya bağlantım yok. Nahçıvan Azerbaycan'a bağılı bir özerk bölge, Nahçıvanla Azerbaycan arasında Ermenistan İran'a kadar sarkmış. Her yerde müslümanlar birbirlerinden tecrit edilmişler. İlgı ve irtibatları çok şuurlu, çok teknik bir çalışma ile kesilmiş.

“Biz bu kesiklikleri nasıl izale ederiz, kopuklukları nasıl bağlarız? Müslümanların birlik ve beraberliğini nasıl temin ederiz? Müslümanları nasıl mutlu ederiz?” diye düşünmeliyiz.

Her dert ki var, var dermanı velî

Bîdertlerin derdine derman olmaz

diyor Fuzûlî. “Her dert ki vardır, dermanı da vardır. Ama dertsizlik hastalığının dermanı yoktur.” diyor.

Yani biz Fuzûlî gibi sizin dertsiz olmanızı istemiyoruz, biraz dertli olmanızı istiyoruz.

Aşk derdiyle hoşem, el çek ilâcımdan tabib

Kılma dermân kim, helâkim zehri dermanındadır

Fuzûlî tedavi istemiyor. “Ben bu dertten memnunum, şifa bulmak da istemiyorum, beni tedavi etmeyin, bu dert olsun.” diyor.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Farsça aynı şeyi söylüyor:

Âteşest îñ bang-i nây ü nîst bâd

Her ki îñ âteş nedâred nîst bâd

“Bu neyin sesi ateştir, üfürük değildir, hava değildir, yel değildir. Kimde bu ateş yoksa yok olsun.”

Neyde bir yanıklık var, bir ateş var. Sizde de bir yanıklık olsun. Fuzûlî’de bir dert var, sizde de o dert olsun. Çünkü dertsiz olmak en büyük hastalık, dertsizliğin çaresi yok.

Her derdin çaresi var. O dertlerin çaresini beraber arayalım. Çünkü Rabbü’l-âlemîn;

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

*Vellezîne câhedû fînâ le-nehdiyyennehüm sübülenâ.*³ “Kim bizim uğrumuzda cihat ederse Biz onlara hidâyet ederiz, yollarımızı mutlaka ve muhakkak gösteririz.” buyuruyor, vaat ediyor.

Onun için, yirmibirinci yüzyılı daha yakından tahmin edelim. Yirmibirinci yüzyıl için bir asırlık plan yapalım; onar yıllık, beşer yıllık plan yapalım, yıllık uygulama planları yapalım ve ona göre çalışalım. Bir milyar nüfusumuz

---

³ 29/Ankebût, 69.

var, bunca mazlum kardeşimiz var, bunca geniş arazimiz var... Yedi asır İslâm'ın bayrağının dalgalandığı Endülüs ondan sonra Katolikler'in eline geçmiş. O kadar miktar müslüman yaşayan Balkanlar; şu anda Boşnak müslümanlarının katliamlarıyla yer gök inliyor. Orta Asya geçtiğimiz yüzyılın sonunda ve bu yüzyılın başında çok acılar çekti. Şimdi kurtuldu mu? Tam kurtulması için neler yapılabilir?

Yugoslavya'da bir hürriyet dalgası esti. Bosna-Hersek özerkliğini ilan etti, ayrı bir devlet olduğunu kabul etti. Şimdi katliama uğruyor, hiç kimseden ses çıkmıyor. Bu bir hain plandır. Aynı hain plan Karadağ'da uygulandı. Yarın öbür gün Çeçen-İnguşlar'ın "Ruslar'a asla boyun eğmeyeceğiz!" diyen kahraman kardeşlerimizin başında kabak patlayabilir. Özbekistan'da, Kırgızistan'da, Kazakistan'da olabilir.

Onun için, "Çok fedakârca, çok dikkatli, çok şuurlu, çok bilgili olmalıyız, çalışmalıyız. Bütün varımızı yoğumuzu İslâm'ın ve müslümanların hizmetine tahsis ederek yirmibirinci

yüzyıla hazırlanmalıyız.” diyorum. Onu hatırlatmak için biraz da bu toplantıları vesile sayıyorum.

Allahu Tealâ hazretleri hepimize hakkı hak olarak gösterecek, ona uymayı nasip eylesin. Bâtılı bâtıl olarak teşhis etme basiretini ihsan eylesin; ondan el çekmeyi, korunmayı, kurtulmayı nasip eylesin. Ümmet-i Muhammed’i tekrar aziz eylesin. Zulmü, zalimi mahveylesin. Cümlemize dünya ve âhiret saadetini ihsan eylesin. Cennetiyle cemâliyle cümlemizi taltif eylesin. Allah hepinizden razı olsun.

es-Selâmü aleyküm ve rahmetullah...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
21 Şevvâl 1412 / 23.04.1992

[Bütün KONFERANSLAR’a PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

